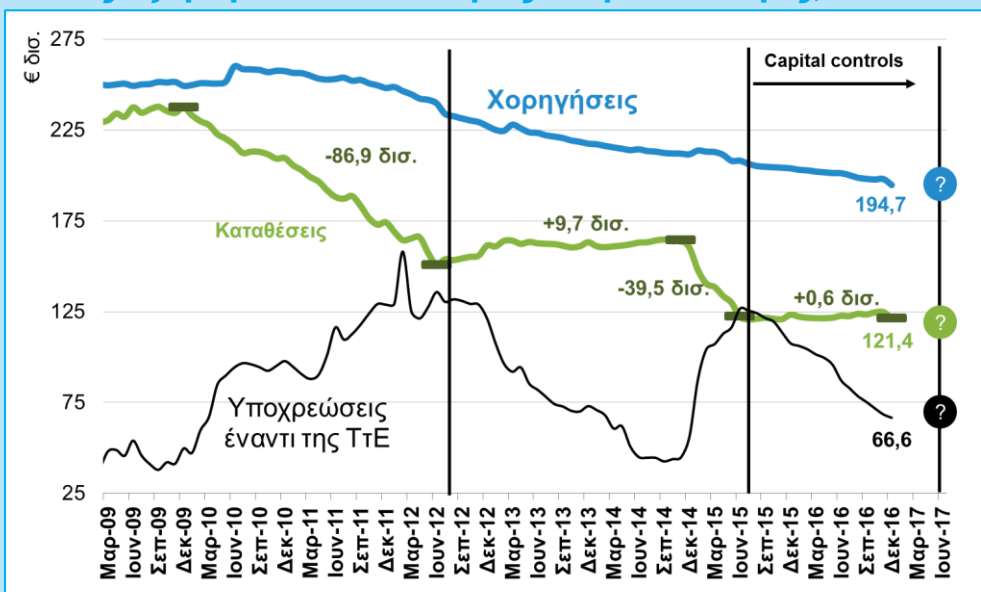


# Ολοκλήρωση της 2<sup>ης</sup> αξιολόγησης τον Μάρτιο για να μη χαθεί και το 2017!

## ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η κατ' αρχήν συμφωνία στο Eurogroup της 20/2/2017 για την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων μεταξύ των τεχνικών κλιμακίων των θεσμών και της κυβέρνησης, αποτελεί θετική εξέλιξη και δικαιολογεί συγκρατημένη αισιοδοξία για την ολοκλήρωση της 2ης αξιολόγησης, χωρίς όμως να απελευθερώνει την αγορά από τα δεσμά της αβεβαιότητας. Οι διαπραγματεύσεις αυτές πρέπει να καταλήξουν γρήγορα και σίγουρα εντός του Μαρτίου, αν θέλουμε να μη χαθεί οικονομικά άλλος ένας χρόνος, και να παράγουν άμεσο αποτέλεσμα ικανό να οδηγήσει την χώρα στην ανάκαμψη και τις αγορές. Οι καθυστερήσεις στην αξιολόγηση ισοδυναμούν, σε τελική ανάλυση, με βαθύτερη λιτότητα. Η μείωση της υπερφορολόγησης θα πρέπει να διευθετηθεί άμεσα και όχι το 2019 όπως διαδίδεται, αλλιώς θα είναι δώρο άδωρο για την «ασθμαίνουσα» ελληνική επιχείρηση. Η ελληνική οικονομία απαιτεί λύσεις εδώ και τώρα, ανεξαρτήτως μικροπολιτικών συμφερόντων και τακτικισμών, ελληνικών και ξένων. Το χάσμα εμπιστοσύνης που χωρίζει τους Θεσμούς μεταξύ τους και εν συνεχεία με τη χώρα μας μεταθέτει τη λήψη δύσκολων αλλά ζωτικών για την οικονομία αποφάσεων στο μέλλον, με αποτέλεσμα η ανάκαμψη να καθυστερεί, οι πολίτες να χάνουν την πίστη τους στα προγράμματα που εφαρμόζονται και οι επενδυτές να αναβάλλουν τις επενδύσεις τους σε μια οικονομία που βρίσκεται μονίμως υπό τον κίνδυνο Grexit. Η ελληνική επιχείρηση, μετά από επτά χρόνια μεταρρυθμίσεων και δημοσιονομικής προσαρμογής, εξακολουθεί να λειτουργεί μέσα σε ένα εχθρικό για την επιχειρηματικότητα περιβάλλον. Η μεγάλη αβεβαιότητα ως προς τις αναπτυξιακές προοπτικές της χώρας (πότε θα έλθει η ανάκαμψη, πότε θα κλείσει η εκάστοτε αξιολόγηση), η μεγάλη υπερφορολόγηση (υψηλή τιμή ενέργειας, υψηλές ασφαλιστικές εισφορές, υψηλή φορολογία επιχειρηματικών κερδών και εργασίας εξειδικευμένων στελεχών, η διευρυνόμενη φοροδιαφυγή λόγω υψηλών φορολογικών συντελεστών), και η μεγάλη αδυναμία του τραπεζικού συστήματος να χρηματοδοτήσει την επιχειρηματική δραστηριότητα (υψηλά πραγματικά επιτόκια, ασταθής καταθετική βάση, περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων, υπερχρεωμένες επιχειρήσεις, μεγάλο ύψος μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων με ανεπάρκεια θεσμικού πλαισίου για την ταχεία μείωση τους), όλα μαζί διαμορφώνουν ένα οικονομικό ναρκωπέδιο. Έτσι, αποθαρρύνονται οι επιχειρηματίες και τα εξειδικευμένα στελέχη, και ωθούνται σε αναζήτηση ανορθόδοξων, η/και εν πολλοίς παράνομων τρόπων, για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, εφόσον επιλέξουν να συνεχίσουν να δημιουργούν στην χώρα τους.
- Η μείωση των εισπράξεων από υπηρεσίες, ιδίως από μεταφορές, ήταν η κύρια αιτία διαμόρφωσης ενός οριακού ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαίων ύψους -€68,2 εκατ. το 2016, έναντι πλεονάσματος -€2,2 δισ. το 2015. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό στα capital controls, ενώ ταυτόχρονα πτώση εμφανίζουν και οι εισπράξεις από τον τουρισμό παρά την άνοδο των αφίξεων. Το έντονα αρνητικό ισοζύγιο προσλήψεων – αποχωρήσεων του Ιανουαρίου 2017 αποτυπώνει πιθανότατα κάποιον κάμψη της ζήτησης, όπως καταγράφεται στην πτώση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης τον ίδιο μήνα λόγω της αβεβαιότητας για την ολοκλήρωση της 2<sup>ης</sup> αξιολόγησης, ενώ έχει επηρεασθεί και από τις κακές καιρικές συνθήκες, που οδήγησαν σε μεγαλύτερες του συνήθους αποχωρήσεις, κυρίως στον τουρισμό και το λιανικό εμπόριο.

## Το δισ εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού. Το τρις;



**Καταθέσεις, χορηγήσεις (επιχειρήσεις & νοικοκυριά) και υποχρεώσεις τραπεζών έναντι της Τράπεζας της Ελλάδος**  
(Τράπεζα της Ελλάδος, Δεκ. 2017)

### Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Με την ευγενική χορηγία:

**Μιχάλης Μασουράκης**

Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr

T: +30 211 500 6104

**Μιχάλης Μητσόπουλος**

Senior Advisor

E: mmitsoyopoulos@sev.org.gr

T: +30 211 500 6157

**Θανάσης Πρίντσιπας**

Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr

T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.



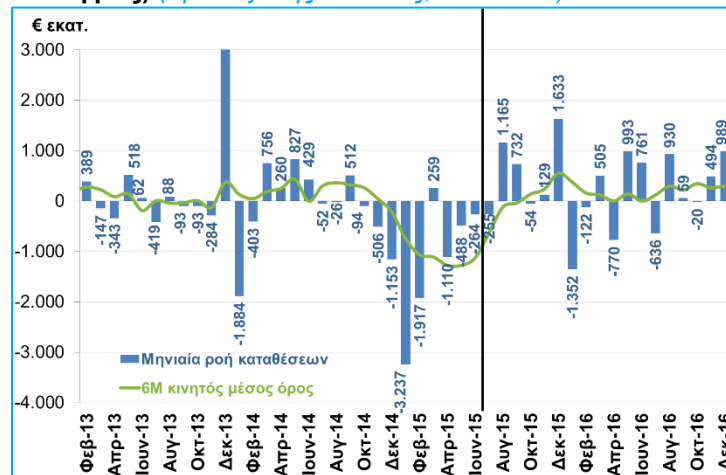


## Αβεβαιότητα, επιχειρήσεις και τράπεζες

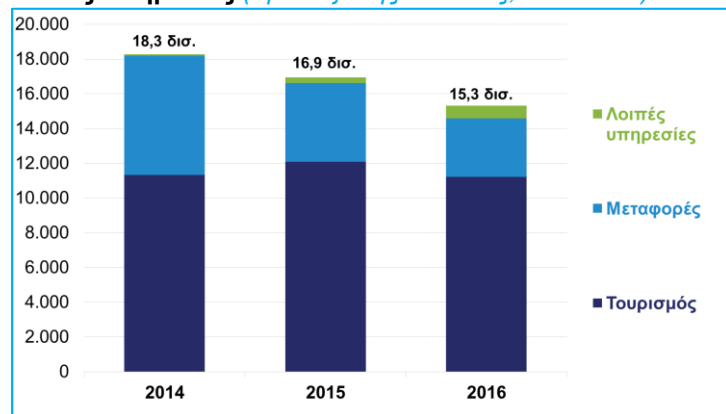
Η ελληνική επιχείρηση την τελευταία επταετία υπόκειται σε σοβαρές αναταράξεις από τις διακυμάνσεις της αβεβαιότητας που προκαλεί η ασυνέχεια εφαρμογής του προγράμματος προσαρμογής και η κατώτερη του αναμενόμενου υλοποίηση των διαρθρωτικών αλλαγών και των αποκρατικοποιήσεων. Οι επιπτώσεις της όξυνσης ή μη, της αβεβαιότητας, μέχρι τον Ιούνιο του 2015, ελάμβαναν την μορφή μίας φυγής καταθέσεων στο εξωτερικό. Η πτωτική αυτή πορεία ανακοπτόταν με την εφαρμογή ενός νέου Μνημονίου από μία νέα κυβέρνηση που είχε προκύψει μετά από μία περίοδο πολιτικής αστάθειας, κυρίως λόγω αδυναμίας της προηγούμενης κυβέρνησης να επωμισθεί το κόστος εφαρμογής του προγράμματος. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και σήμερα με τη μόνη διαφορά ότι, λόγω των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, η όξυνση της αβεβαιότητας δεν αντανακλάται σε φυγή των καταθέσεων καθώς αυτό απαγορεύεται, αλλά μόνο σε μη επαναπατρισμό των εισπράξεων από εξαγωγές στο εξωτερικό. Αυτό καταδεικνύουν οι μειωμένες εισροές από τον τουρισμό, τις μεταφορές και τις λοιπές υπηρεσίες, που καταγράφονται στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών της χώρας, σε μία περίοδο που η ευρωπαϊκή, αλλά και η ελληνική οικονομία σε κάποιον βαθμό, έχουν επιστρέψει σε υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής δραστηριότητας. Από το Νοέμβριο του 2014, όταν άρχισαν οι εκροές καταθέσεων, και μέχρι τον Ιούνιο του 2015, όταν επιβλήθηκαν οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων, οι επιχειρήσεις είχαν μεταφέρει εκτός τραπεζικού συστήματος καταθέσεις ύψους €8.5 δισ. Έκτοτε, σε επιχειρηματικούς καταθετικούς λογαριασμούς, έχουν επανέλθει €5.2 δισ. (Δ1). Την ίδια περίοδο, οι καθαρές εισπράξεις από τον τουρισμό, τις μεταφορές και τις λοιπές υπηρεσίες, μειώθηκαν κατά -€1,3 δισ. το 2015, και κατά -€1,6 δισ. το 2016 (Δ2). Πέραν της αβεβαιότητας, και με εξαίρεση τον τουρισμό, όπου η τουριστική κίνηση από το εξωτερικό έχει εκτοξευθεί στα ύψη λόγω κυρίως γεωπολιτικών εξελίξεων στην ευρύτερη περιοχή, οι άλλοι δύο κλάδοι εξαγωγής υπηρεσιών έχουν υποστεί και μείωση της δραστηριότητας λόγω πτώσης της τιμής του

πετρελαίου (μικρότερες παραγγελίες για έργα ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών στις πετρελαιοπαραγωγές χώρες) και πώσης των μεταφορικών ναύλων διεθνώς, αν και τους τελευταίους μήνες σημειώνεται μία αναστροφή αυτής της πτωτικής τάσης (Δ3).

**Δ1: Ροή καταθέσεων επιχειρήσεων (καταθέσεις μείον αναλήψεις) (Τράπεζα της Ελλάδος, Δεκ. 2016)**

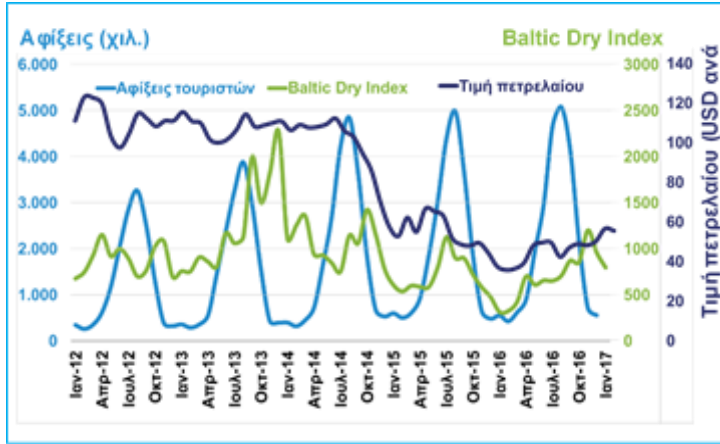


**Δ2: Καθαρές εισπράξεις από τουρισμό, μεταφορές και λοιπές υπηρεσίες (Τράπεζα της Ελλάδος, Δεκ. 2016)**



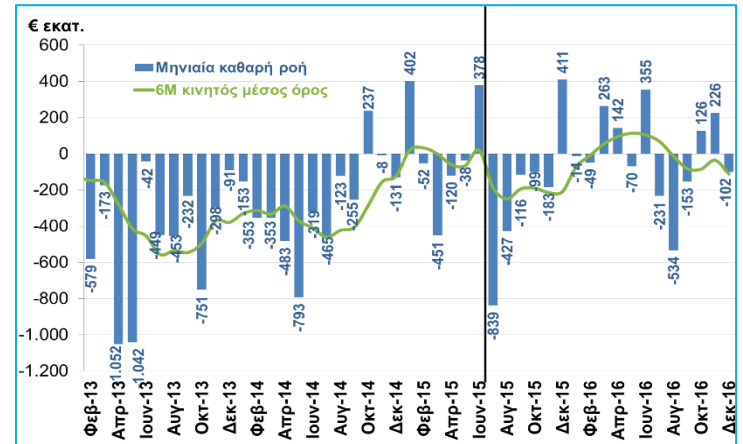


**Δ3: Αφίξεις τουριστών, Baltic Dry Index και τιμή πετρελαίου** (Τράπεζα της Ελλάδος, Δεκ. 2016, FT, Bloomberg, Ιαν. 2017)



Οι διακυμάνσεις αυτές στην αβεβαιότητα έχουν επιπτώσεις και στις χρηματοδοτικές ροές των επιχειρήσεων (Δ4). Η καθαρή ροή χρηματοδοτήσεων (εκταμιεύσεις μείον αποπληρωμές) από το Νοέμβριο του 2014 μέχρι και τον Ιούνιο του 2015 ήταν μηδενική (- € 20 εκατ.). Το αποτέλεσμα αυτό υποκρύπτει, όμως, μεγάλες αντίρροπες κινήσεις κερδοσκοπικών κεφαλαίων που σχετίζονται με την όξυνση της αβεβαιότητας, πέραν της απομόχλευσης που συνεχίζεται. Από το Νοέμβριο του 2014 και μετά, και ενόψει των τότε πιθανολογούμενων εξελίξεων αλλαγής κυβέρνησης στις αρχές του 2015, και αστάθμητου εν πολλοίς κινδύνου εξόδου της χώρας από το Ευρώ, οι χρηματοδοτικές ροές γίνονται θετικές (οι επιχειρήσεις δανείζονται σε καθαρή βάση) ώστε οι επιχειρήσεις να προστατευθούν. Οι ροές αυτές αντιστρέφονται (οι επιχειρήσεις αποπληρώνουν σε καθαρή βάση) αμέσως μόλις παρέρχεται ο κίνδυνος. Αυτό συνέβη, κυρίως, τον Ιανουάριο και τον Ιούνιο του 2015. Μετά την επιβολή των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων τον Ιούνιο του 2015, παρατηρείται ανάλογη συμπεριφορά πριν και μετά την 1η αξιολόγηση του 3ου Μνημονίου, και πιθανότατα συμβαίνει κατά τους τελευταίους μήνες, όσο καθυστερεί η 2η αξιολόγηση. Οι επιχειρήσεις δανείζονται όσο αυξάνει η αβεβαιότητα, κυρίως, για να έχουν ρευστότητα μέσω πιστωτικών γραμμών για να αντιμετωπίζουν ακραίες μεταβολές των συνθηκών

**Δ4: Ροή χρηματοδοτήσεων επιχειρήσεων (εκταμιεύσεις μείον αποπληρωμές)** (Τράπεζα της Ελλάδος, Δεκ. 2016)



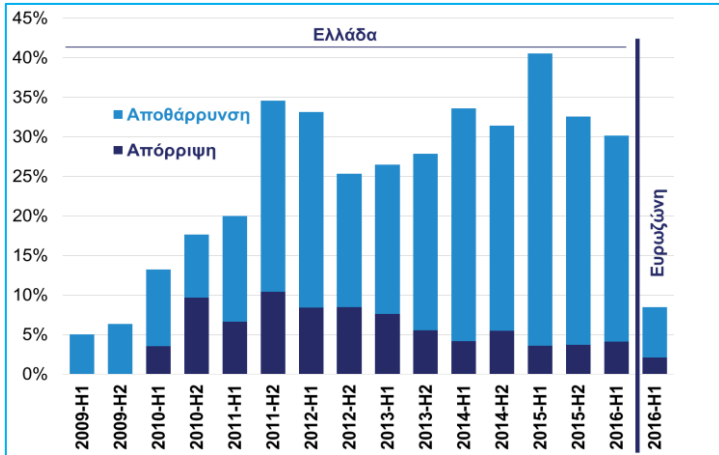
λειτουργίας τους. Σε κάθε περίπτωση, η σωρευμένη καθαρή ροή χρηματοδότησης, από τον Ιούνιο του 2015 μέχρι και σήμερα, είναι αρνητική και ανέρχεται σε -€1.3 δισ., δεν δημιουργείται δηλαδή καθαρή νέα ρευστότητα στις επιχειρήσεις.

Η ελληνική επιχείρηση την τελευταία επταετία υπόκειται σε σοβαρές αναταράξεις από τις διακυμάνσεις της αβεβαιότητας που προκαλεί η ασυνέχεια εφαρμογής του προγράμματος προσαρμογής και η κατώτερη του αναμενόμενου υλοποίηση των διαρθρωτικών αλλαγών και των αποκρατικοποιήσεων.



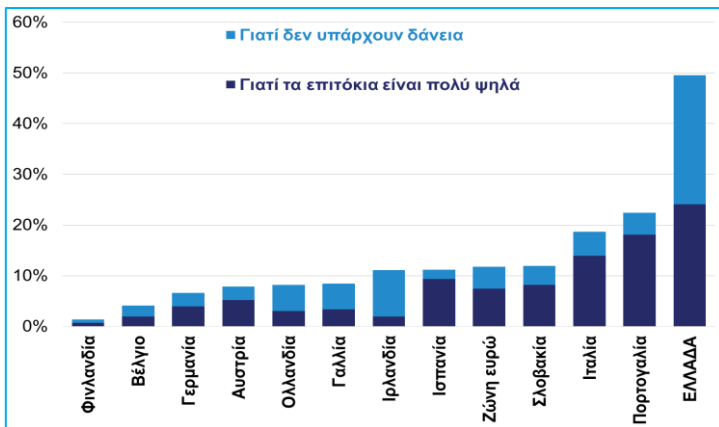
**Δ05: Εμπόδια στη λήψη τραπεζικού δανείου: αποτέλεσμα αίτησης για χρηματοδότηση το τελευταίο 6μηνο – Ελλάδα, 2009 - 2016**

(ECB, [Survey on Access to Finance for SMEs, Νοε. 2016](#))



**Δ06: Τι απαντούν οι ΜΜΕ στο ερώτημα γιατί τα τραπεζικά δάνεια δεν αποτελούν πηγή χρηματοδότησης – Ελλάδα, 2009 - 2016**

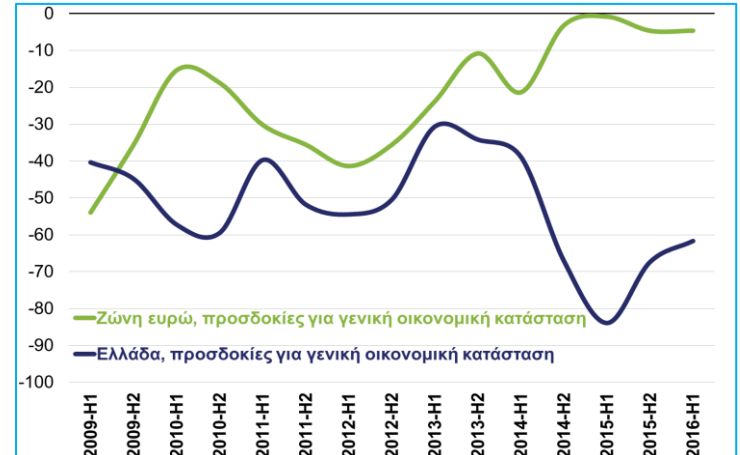
(ECB, [Survey on Access to Finance for SMEs, Νοε. 2016](#))



Στο ερώτημα γιατί τα τραπεζικά δάνεια δεν αποτελούν πλέον πηγές χρηματοδότησης, οι ΜΜΕ απαντούν αφοπλιστικά ότι δεν υπάρχουν δάνεια, και ότι τα επιτόκια είναι πολύ υψηλά.

**Δ07: Ισοζύγιο προσδοκιών επιχειρήσεων για την πορεία παραγόντων που θα επηρεάσουν τη χρηματοδότηση**

(ECB, [Survey on Access to Finance for SMEs, Νοε. 2016](#))



Πέραν των χρηματοδοτικών ροών, που σχετίζονται με τις διακυμάνσεις της αβεβαιότητας, οι ελληνικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν, και ιδίως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μεγάλες δυσκολίες χρηματοδότησης λόγω της παρατεταμένης ύφεσης και της αρνητικής συγκυρίας. Στο διάγραμμα Δ05, το ποσοστό αποθάρρυνσης και απόρριψης αίτησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) για χρηματοδότηση το προηγούμενο εξάμηνο, διατηρείται κοντά στο 25-30%, όταν στην Ευρωζώνη δεν υπερβαίνει το 10%, με το ποσοστό αποθάρρυνσης να είναι σήμερα μεγαλύτερο από προηγούμενες περιόδους, παρόλο που το ποσοστό απόρριψης συρρικνώνεται σταδιακά σε σχέση με το παρελθόν, ίσως και επειδή έχουν φύγει από την μέση οι επιχειρήσεις που υπέκυψαν στο μοιραίο. Με άλλα λόγια, οι ΜΜΕ θεωρούν σε μεγάλο βαθμό ότι δεν αξίζει πλέον τον κόπο να κάνουν αίτηση για δάνειο. Στο διάγραμμα Δ06, στο ερώτημα γιατί τα τραπεζικά δάνεια δεν αποτελούν πλέον πηγές χρηματοδότησης, οι ΜΜΕ απαντούν αφοπλιστικά ότι δεν υπάρχουν δάνεια, και ότι τα επιτόκια είναι πολύ υψηλά.

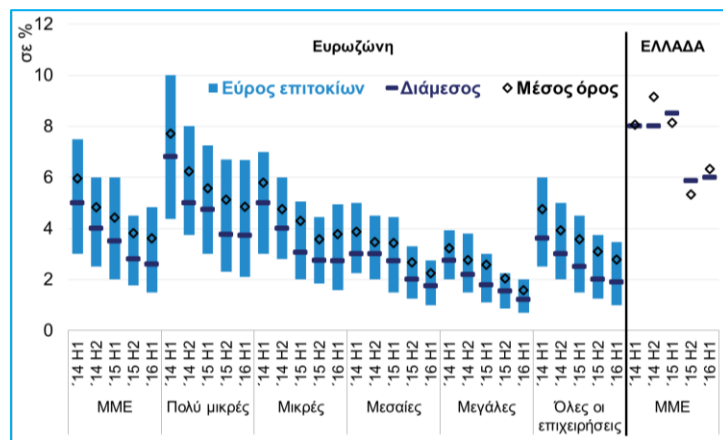




Στο διάγραμμα **Δ07**, καταδεικνύεται ότι οι ΜΜΕ πιστεύουν ότι η γενική οικονομική κατάσταση που επηρεάζει την χρηματοδότηση έχει αρχίσει να χειροτερεύει από το 2ο εξάμηνο του 2014 και μετά, ενώ μέχρι τότε υπήρχε διακριτή βελτίωση, και βρίσκεται σήμερα στο χαμηλό σημείο της πρώτης χρονιάς της κρίσης (2010). Όσον αφορά στα επιτόκια, τα Διαγράμματα **Δ08**, **Δ09** δείχνουν ότι ενώ τα επιτόκια στην Ευρωζώνη (και την Ελλάδα) εν γένει έχουν μειωθεί, τα επιτόκια των ΜΜΕ στην Ελλάδα εξακολουθούν να είναι σημαντικά υψηλότερα από εκείνα όλων των άλλων χωρών της Ευρωζώνης. Ενδεικτικά, το μέσο επιτόκιο για νέα δάνεια από € 250 χιλ. έως € 1 εκατ. στην Ελλάδα είναι 5,06%, ενώ στην Ευρωζώνη το αντίστοιχο επιτόκιο είναι 1,79%. Ταυτόχρονα, η βελτίωση των κερδών και του κύκλου εργασιών των ΜΜΕ στην Ελλάδα υπολείπεται σημαντικά πολλών άλλων χωρών της Ευρωζώνης, περιλαμβανομένων των ασθενέστερων χωρών όπως της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. (**Δ10**). Τέλος, στο Διάγραμμα **Δ11** οι ελληνικές ΜΜΕ εμφανίζονται, με αρκετά μεγαλύτερα ποσοστά από εκείνα άλλων χωρών της Ευρωζώνης, να έχουν χρηματοδοτικές ανάγκες που δεν ικανοποιούνται, λόγω της πολύ χαμηλότερης διαθεσιμότητας δανείων στην Ελλάδα.

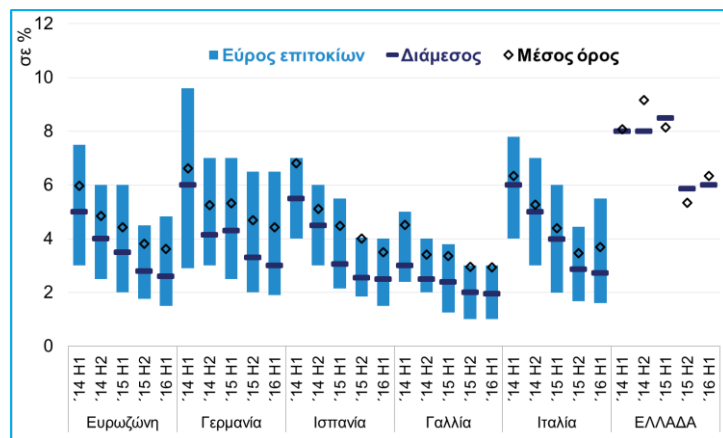
**Η βελτίωση των κερδών και του κύκλου εργασιών των ΜΜΕ στην Ελλάδα υπολείπεται σημαντικά πολλών άλλων χωρών της Ευρωζώνης, περιλαμβανομένων των ασθενέστερων χωρών όπως της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.**

**Δ08: Επιτόκια επιχειρηματικών δανείων στην Ευρωζώνη και στην Ελλάδα** (*ECB, Survey on Access to Finance for SMEs, Νοε. 2016*)



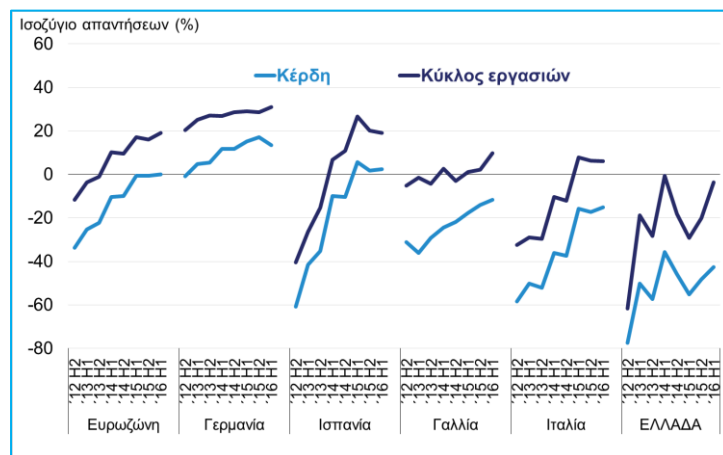
\* Εύρος επιτοκίων: διαφορά μεταξύ του 3<sup>ου</sup> και του 1<sup>ου</sup> τεταρτημρίου (πρώτο 75% - πρώτο 25%) των απαντήσεων.

**Δ09: Επιτόκια επιχειρηματικών δανείων σε ΜΜΕ** (*ECB, Survey on Access to Finance for SMEs, Νοε. 2016*)



\* Εύρος επιτοκίων: διαφορά μεταξύ του 3<sup>ου</sup> και του 1<sup>ου</sup> τεταρτημρίου (πρώτο 75% - πρώτο 25%) των απαντήσεων.

**Δ10: ΜΜΕ: μεταβολή κερδών και κύκλου εργασιών σε σύγκριση με τους 6 προηγούμενους μήνες** (*ECB, Survey on Access to Finance for SMEs, Νοε. 2016*)

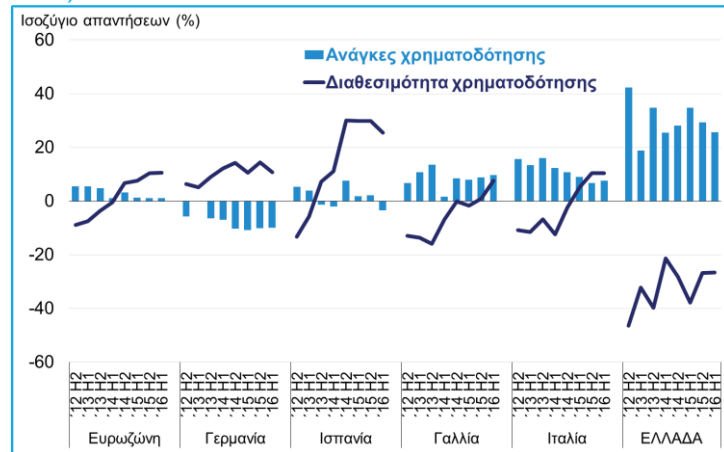




Η αδυναμία τραπεζικής χρηματοδότησης των ελληνικών επιχειρήσεων, όπως αποτυπώνεται στις απαντήσεις ως ανωτέρω που δίνουν οι ελληνικές επιχειρήσεις στις έρευνες αξιολόγησης της πιστωτικής ασφυξίας, συνδέεται, βεβαίως, με τις επιπτώσεις της μεγάλης ύφεσης της τελευταίας επταετίας και στην πιστοληπτική ικανότητα των επιχειρήσεων. Ήδη, τα χρηματοδοτικά ανοίγματα των επιχειρήσεων που δεν εξυπηρετούνται κανονικά έχουν ανέλθει σε 44,7% του συνόλου, με το 30% των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων να αφορά σε ανοίγματα αβέβαιης είσπραξης χωρίς καθυστέρηση ή σε καθυστέρηση < 90 ημερών, το 29% να αφορά σε ανοίγματα σε καθυστέρηση > 90 ημερών και, το υπόλοιπο 41% σε καταγγελλόμενες απαιτήσεις. Το υψηλό αυτό ποσοστό μη κανονικά εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ποικίλει αναλόγως μεγέθους επιχείρησης και κλάδου οικονομικής δραστηριότητας. Στις μεγάλες επιχειρήσεις, ο λόγος αυτός διαμορφώνεται σε 29%, ενώ στις μικρομεσαίες αγγίζει το 60% και στους ελεύθερους επαγγελματίες και πολύ μικρές επιχειρήσεις το 67% (Δ12, Δ13). Τέλος, σε επίπεδο κλαδικής ανάλυσης, υψηλότερα του μέσου όρου ποσοστά μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων παρατηρούνται στους κλάδους της εστίασης (76.3%), της γεωργίας (67.2%), των τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και ενημέρωσης (58.4%), της μεταποίησης (53.2%), των κατασκευών (52.8%) και του εμπορίου (46.6%), ενώ χαμηλότερα του μέσου όρου στους κλάδους της ενέργειας (3.7%), των χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων (27%) και της ναυτιλίας (39.9%). Στην μεταποίηση, τα χαμηλότερα ποσοστά απαντώνται στην μεταλλουργία και τη χημική και φαρμακευτική βιομηχανία, και τα υψηλότερα στην βιομηχανία χάρτου, ξύλου και επίπλων, και την κλωστοϋφαντουργία (Δ14).

**Χωρίς χρηματοδότηση, δεν υπάρχουν ούτε ιδιωτικές επενδύσεις, ούτε δημιουργία νέων θέσεων εργασίας από ιδιωτικές επιχειρήσεις, ούτε δημιουργία εισοδημάτων από ανταγωνιστικές δραστηριότητες.**

**Δ11: Δάνεια προς ΜΜΕ: μεταβολή στη διαθεσιμότητα και στις ανάγκες σε σύγκριση με τους 6 προηγούμενους μήνες (ECB, *Survey on Access to Finance for SMEs*, Νοε. 2016)**



**Δ12: Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα κατά μέγεθος επιχειρήσεων, Ιούνιος 2016**

(*Τράπεζα της Ελλάδος, Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, Ιαν. 2017*)

	Ανοίγματα (€ δισ.)	Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (% του συνόλου των ανοιγμάτων)
<b>Σύνολο</b>	<b>145,5</b>	<b>44,7%</b>
Μεγάλες επιχειρήσεις	51,0	29,1%
ΜΜΕ	39,2	59,9%
Ελεύθεροι επαγγελματίες και πολύ μικρές επιχειρήσεις	25,0	67,2%
Λοιπές επιχειρηματικές δραστηριότητες	30,4	33,1%

**Δ13: Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα επιχειρήσεων κατά κατηγορία, Ιούνιος 2016**

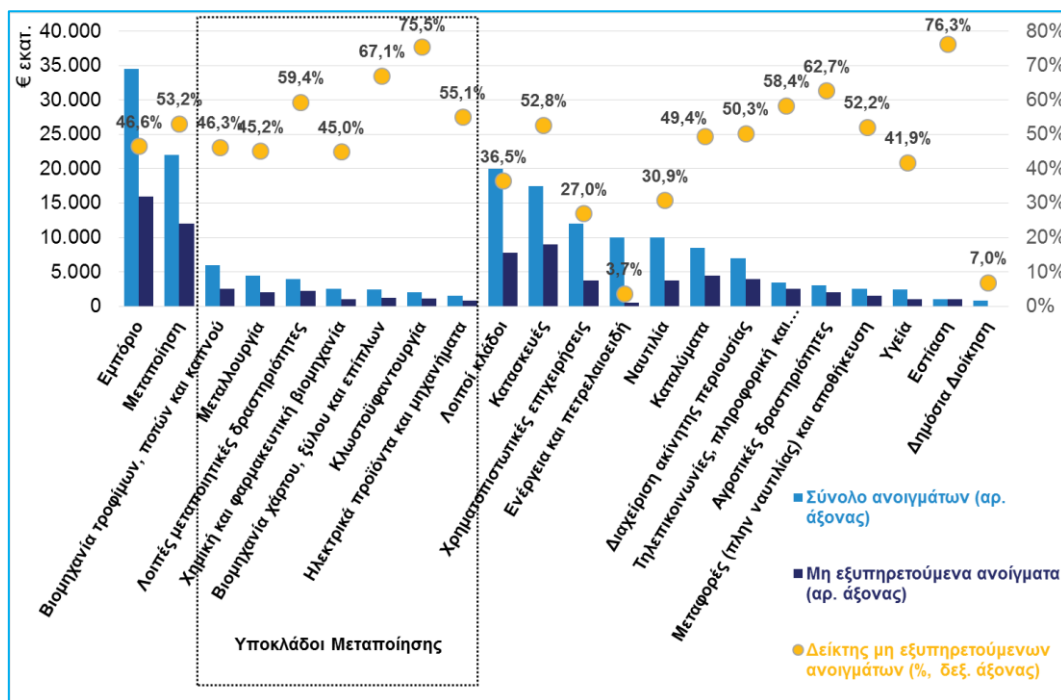
(*Τράπεζα της Ελλάδος, Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, Ιαν. 2017*)

	Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (€ δισ.)	Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (% συμμετοχή)
<b>Σύνολο</b>	<b>65,0</b>	<b>100%</b>
Ανοίγματα αβέβαιης είσπραξης χωρίς καθυστέρηση ή σε καθυστέρηση < 90 ημερών	19,5	30%
Ανοίγματα σε καθυστέρηση > των 90 ημερών	18,9	29%
Καταγγελλόμενες απαιτήσεις	26,7	41%



Η κατάσταση που περιγράφεται στην παραπάνω ανάλυση εγκυμονεί τεράστιους κινδύνους για τις επιχειρήσεις και την ελληνική οικονομία γενικότερα. Χωρίς χρηματοδότηση, δεν υπάρχουν ούτε ιδιωτικές επενδύσεις, ούτε δημιουργία νέων θέσεων εργασίας από ιδιωτικές επιχειρήσεις, ούτε δημιουργία εισοδημάτων από ανταγωνιστικές δραστηριότητες. Η ελληνική οικονομία, αντί να αναδιπλώνεται σε νέες δραστηριότητες, θα γίνεται όλο και πιο εσωστρεφής και θα αδυνατεί να αναπαράγει το βιοτικό επίπεδο που είναι συμβατό με τις τεράστιες αναπτυξιακές δυνατότητες της χώρας μας. Ας δούμε επιτέλους και μέτρα στα Μνημόνια για την ομαλή χρηματοδότηση των ελληνικών επιχειρήσεων, και όχι μόνο μέτρα για την συρρίκνωσή τους μέσω της υπερφορολόγησης.

Ας δούμε επιτέλους και μέτρα στα Μνημόνια για την ομαλή χρηματοδότηση των ελληνικών επιχειρήσεων, και όχι μόνο μέτρα για την συρρίκνωσή τους μέσω της υπερφορολόγησης.



**Δ14: Κλαδική ανάλυση επιχειρηματικών δανείων, Α' 6μηνο 2016**  
(Τράπεζα της Ελλάδος, [Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, Ιαν. 2017](#))



## Οικονομικές εξελίξεις

**Ισοζύγιο πληρωμών:** Έλλειμμα €68,2 εκατ. παρουσίασε το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαίων το 2016, έναντι πλεονάσματος €2,2 δισ. το 2015, ως αποτέλεσμα κυρίως της σημαντικής μείωσης των καθαρών εισπράξεων από μεταφορές (-€1,2 δισ.), η οποία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών περιορίστηκε κατά -3,8% το 2016, κυρίως λόγω της μείωσης της αξίας των εισαγωγών καυσίμων (-17,7%) και του περιορισμού των πληρωμών για αγορές πλοίων (-51%) σε σύγκριση με το 2015. Αντίθετα, το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών χωρίς καύσιμα και πλοία αυξήθηκε, κυρίως λόγω της αύξησης της αξίας των εισαγωγών κατά +4,2%, έναντι αύξησης κατά +1,5% της αξίας των αντίστοιχων εξαγωγών. Σε σταθερές τιμές, οι συνολικές εξαγωγές αγαθών παρουσίασαν άνοδο κατά +6,0%, ενώ χωρίς καύσιμα και πλοία αυξήθηκαν κατά +3,9%. Παράλληλα, οι εισπράξεις από ταξιδιωτικές υπηρεσίες επίσης μειώθηκαν (-6,4%), ενώ βελτίωση εμφανίζει το ισοζύγιο λοιπών υπηρεσιών (**Δ15**).

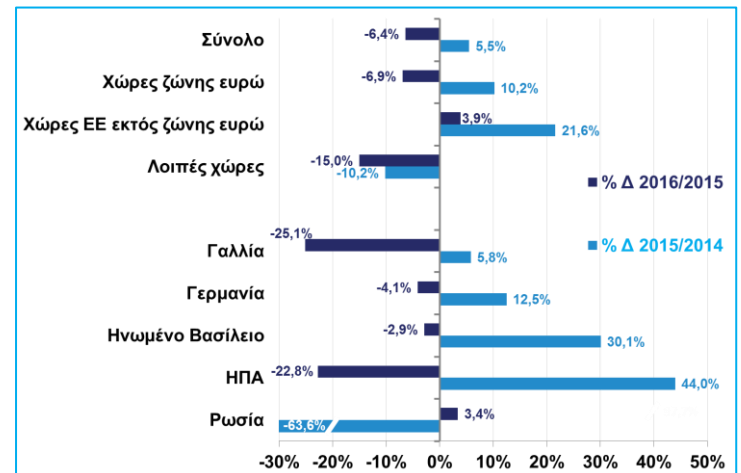
**Ταξιδιωτικό ισοζύγιο:** Παρά την άνοδο των αφίξεων κατά +5,1%, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις ανήλθαν στα €13,2 δισ. το 2016, παρουσιάζοντας μείωση -6,4% σε σύγκριση με το 2015. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη μείωση κατά -3,0% των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών της ΕΕ-28 (-6,9% από κατοίκους των χωρών της Ευρωζώνης) και κατά -15,0% των εισπράξεων από κατοίκους των χωρών εκτός της ΕΕ-28 (**Δ16**). Η αύξηση κατά +5,1% των αφίξεων το 2016 (24,8 εκατ. έναντι 23,6 εκατ. το 2015) οφείλεται στην αύξηση κατά +15,0% της ταξιδιωτικής κίνησης από τις χώρες της ΕΕ-28, ενώ αντίθετα η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες εκτός της ΕΕ-28 μειώθηκε κατά -12,1% (**Δ17**). Πιο αναλυτικά, το 2016 άνοδο παρουσίασαν οι αφίξεις από τη Γερμανία (+11,7%), το Ηνωμένο Βασίλειο (+20,8%), τη Ρωσία (+16,1%) και τις ΗΠΑ (+3,8%), ενώ οι αφίξεις από τη Γαλλία ήταν μειωμένες (-13,7%).

**Δ15: Ισοζύγιο πληρωμών**  
(Τράπεζα της Ελλάδος, Δεκ. 2016)

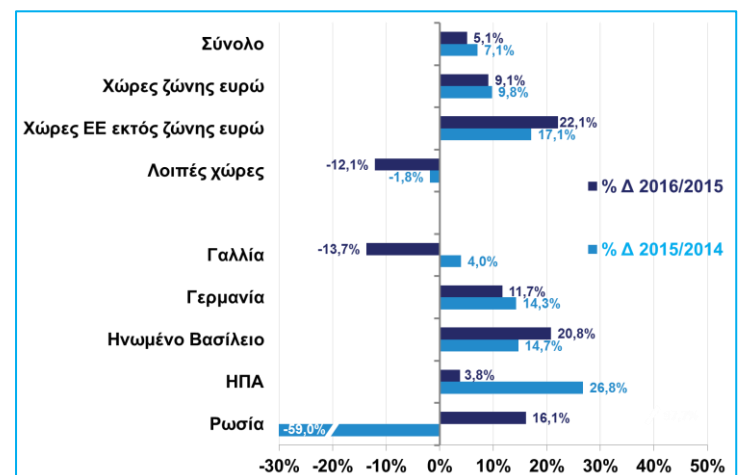
	2015	2016	% Δ
<b>Ισοζύγιο αγαθών</b>	<b>-17.231,2</b>	<b>-16.581,9</b>	<b>-3,8%</b>
Εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	17.898,0	18.174,5	1,5%
Εξαγωγές καυσίμων	6.713,7	6.156,2	-8,3%
Εισαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία	30.489,9	31.782,6	4,2%
Εισαγωγές καυσίμων	10.921,8	8.988,7	-17,7%
Εισαγωγές πλοίων	606,7	297,3	-51,0%
<b>Εισπράξεις από υπηρεσίες</b>	<b>27.919,2</b>	<b>25.027,9</b>	<b>-10,4%</b>
Τουρισμός	14.125,8	13.220,0	-6,4%
Μεταφορές	9.968,3	7.814,2	-21,6%
Άλλες υπηρεσίες	3.825,0	3.993,6	4,4%
<b>Εισροές από ΕΕ</b>	<b>3.374,2</b>	<b>2.215,5</b>	<b>-34,3%</b>
Τρέχουσες	1.054,9	1.017,3	-3,6%
Κεφαλαιακές	2.319,3	1.198,2	-48,3%
<b>Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών*</b>	<b>2.194,4</b>	<b>-68,2</b>	<b>-103,1%</b>

\* περιλαμβάνονται κεφαλαιακές μεταβιβάσεις

**Δ16: Τουριστικές εισπράξεις ανά προέλευση**  
(Τράπεζα της Ελλάδος, Δεκ. 2016)



**Δ17: Αφίξεις ανά προέλευση**  
(Τράπεζα της Ελλάδος, Δεκ. 2016)





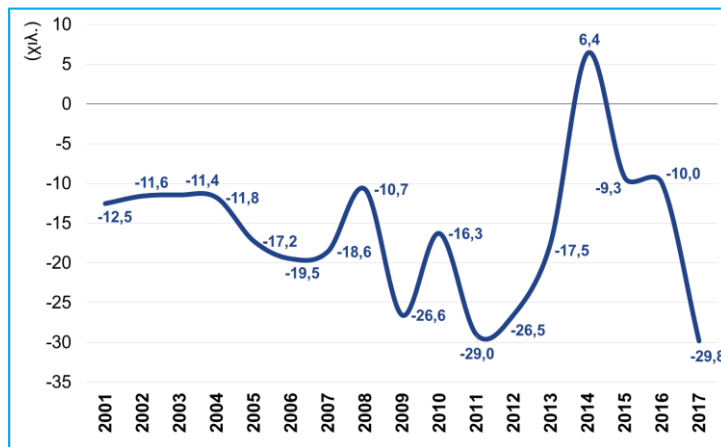


**Αγορά εργασίας:** Αρνητικό κατά -29,8 χιλ. θέσεις ήταν το ισοζύγιο προσλήψεων – αποχωρήσεων τον Ιανουάριο του 2017, σύμφωνα με τα στοιχεία του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ, έναντι αρνητικού ισοζυγίου κατά -10 χιλ. θέσεων τον αντίστοιχο μήνα του 2016.

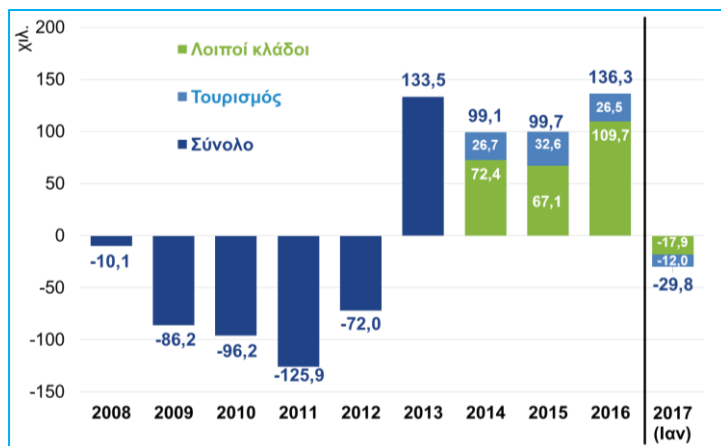
Σημειώνεται ότι από το 2001 που υπάρχουν στοιχεία, τα ισοζύγια Ιανουαρίου είναι αρνητικά, με μόνη εξαίρεση το 2014, όταν σημειώθηκε θετικό ισοζύγιο κατά +6,4 χιλ. θέσεις. Ωστόσο, τον Ιανουάριο του 2017 καταγράφηκε το μεγαλύτερο αρνητικό ισοζύγιο (**Δ18**). Η εξέλιξη αυτή συμβαδίζει με μία κάμψη της ζήτησης όπως αποτυπώνεται στην πτώση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, λόγω της αβεβαιότητας που δημιούργησε η καθυστέρηση της ολοκλήρωσης της 2<sup>ης</sup> αξιολόγησης, ενώ επηρεάστηκε και από τις κακές καιρικές συνθήκες, που οδήγησαν σε μεγαλύτερες του συνήθους αποχωρήσεις, κυρίως στον τουρισμό (52,5 χιλ. περίπου, έναντι 41,6 χιλ. τον Ιανουάριο του 2016) και το λιανικό εμπόριο (14,6 χιλ. έναντι 10,1 χιλ. τον Ιανουάριο του 2016). Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι το 2016 συνολικά καταγράφηκε το υψηλότερο θετικό ισοζύγιο θέσεων απασχόλησης (+136,3 χιλ.), γεγονός στο οποίο συνέβαλε η άνοδος του τουρισμού (**Δ19**). Παρόλα αυτά, το ποσοστό των θέσεων μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης έχει αυξηθεί σημαντικά (55% περίπου το 2016 έναντι 53% το 2015 και 21% το 2009).

**Κύκλος εργασιών στη βιομηχανία:** Σημαντική άνοδο εμφάνισε ο κύκλος εργασιών στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών τον Δεκέμβριο του 2016 (+6,3%, έναντι αύξησης +5,6% τον Δεκέμβριο του 2015). Ο σχετικός δείκτης καταγράφει ανοδική τάση κατά το Β' 6μηνο του 2016, περιορίζοντας τις απώλειες από το Α' 6μηνο στο -0,7% στο σύνολο του έτους, έναντι αύξησης +2,4% το 2015. Ο γενικός δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία εμφανίζει πτώση -5,1% το 2016, κυρίως λόγω της υποχώρησης του δείκτη στον κλάδο διύλισης πετρελαίου (-12,4%).

**Δ18: Ροές μισθωτής απασχόλησης – ισοζύγια Ιανουαρίου (ΕΡΓΑΝΗ, Ιαν. 2017)**



**Δ19: Ροές μισθωτής απασχόλησης –ισοζύγια έτους (ΕΡΓΑΝΗ, Ιαν. 2017)**





## Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€435<sup>δισ.</sup>  
72% συνόλου\*



ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€58<sup>δισ.</sup>  
44% συνόλου\*



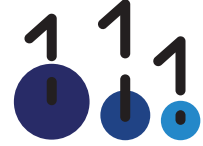
ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€77<sup>δισ.</sup>  
46% συνόλου\*



ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€2,4<sup>δισ.</sup> \*\*  
44% κερδών\*\*\*



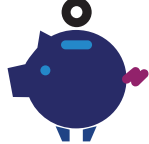
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

220.000



ΜΙΣΘΟΙ

€4,6<sup>δισ.</sup>



ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ  
ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2<sup>δισ.</sup>



ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€1,6<sup>δισ.</sup>



\*Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ  
\*\* Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων  
\*\*\* Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

## Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

## Αποστολή

### Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

### Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

### Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

### Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.



Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων  
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα  
Τ: 211 5006 000  
F: 210 3222 929  
E: info@sev.org.gr  
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation  
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh  
B-1000 Bruxelles  
M: +32 (0) 494 46 95 24  
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ  
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ  
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

